

ҲУКМХО ВА МАСЪАЛАХОИ РЎЗАИ РЎЗИ ОШУРО

Table Of Contents

- [Ошуро дар таърих](#)
- [Фазилати рўзи Ошуро](#)
- [Ошуро кадом рўз аст?](#)
- [Мустаҳаб будани рўзи Тосуъо \(рўзи нӯҳуми моҳи Муҳаррам\) бо ҳамроҳи Ошуро](#)
- [Ҳикмат аз мустаҳаб будани рўзи Тосуъо \(рўзи нӯҳуми моҳи Муҳаррам\)](#)
- [Ҳукми танҳо дар рўзи Ошуро рўза гирифтан](#)
- [Дар рўзи Ошуро рўза гирифта мешавад, гарчанде ки он рўз ба шанбе ё ҷумъа рост ояд](#)
- [Агар нисбати аввалин рўзи моҳ шакку шубҳа вуҷуд дошта бошад, чӣ бояд кард?](#)
- [Рўзи Ошуро кадом гуноҳонро каффорат менамояд?](#)
- [Ба савоби рўза мағруру фирефта нашудан](#)
- [Рўзи Ошуро барои касе, ки қазое аз Рамазон дорад](#)
- [Бидъатҳои Ошуро](#)

Ошуро дар таърих

Аз Ибни Аббос (Аллоҳ аз он ду хушнуд бод) ривоят шудааст, ки гуфт: «**Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ба Мадина омад ва дид, ки яҳудиён дар рўзи Ошуро рўза мегиранд, пас фармуд: Ин чист? Гуфтанд: Ин рўзи нек аст. Дар ин рўз Аллоҳ Банӣ Исроилро аз душманашон начот дод, пас Мӯсо онро рўза гирифт. Паёмбар фармуд: Ман аз шумо ба Мӯсо сазовортар мебошам. Пас онро рўза гирифт ва ба рўза гирифтани он рўз амр кард».** Ривояти Бухорӣ: 1865.

Дар ин ривоят омадааст: «**Ин рўзи нек аст**». Дар ривояти Муслим чунин омадааст: «**Ин рўзи бузурге аст, ки Аллоҳ таъоло дар он рўз Мӯсо ва қавмашро начот дод ва фиръавн ва қавмашро ғарқ намуд**». Дар ҳадис омадааст: «**Пас Мӯсо онро**

рӯза гирифт». Дар ривояти Муслим ҷумлаи зерин илова карда шудааст: «**Барои шукри Аллоҳ таъоло, пас мо низ дар он рӯз рӯза мегирэм».** Дар ривояти Бухорӣ чунин омадааст: «**Мо онро барои бузургдошти он рӯз рӯза мегирэм».** Дар ривояти Имом Аҳмад ҷумлаи зерин илова шудааст: «**Он рӯзест, ки дар он рӯз кишти бар кӯҳи Ҷудӣ қарор гирифт, пас Нуҳ онро барои шукргузорӣ рӯза гирифт».**

Дар ҳадис омадааст: «**Ва ба рӯза гирифтани он рӯз амр кард**». Дар ривояти Бухорӣ омадааст: «**Пас ба саҳобагонаш фармуд, ки шумо аз онон ба Мӯсо сазовортаред, пас дар он рӯз рӯза бигиред**».

Рӯзai Ошуро ҳатто дар айёми ҷоҳилият пеш аз рисолати паёмбари маълум буд. Аз Оиша (Аллоҳ аз ў хушнуд бод) собит шудааст, ки мефармояд: "Мардум дар даврони ҷоҳилият (яъне пеш аз Ислом) дар ин рӯз рӯза мегирифтанд" . . . Қуртубӣ гуфтааст: Шояд қурайшиён бар асоси шариати гузаштагон, ба монанди Иброҳим (дуруди Аллоҳ бар ў бод) дар он рӯз рӯза мегирифтанд.

Ҳамчунин собит шудааст, ки паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) Ошуроро дар Макка пеш аз ҳичрат ба Мадина рӯза мегирифт. Ҳангоме ки ба Мадина ҳичрат кард, дид, ки яҳудиён он рӯзро ҷашн мегиранд, аз онон сабаби онро пурсид. Ба ў чуноне ки дар ҳадиси собиқ зикр шуд, ҷавоб доданд. Ў дастур дод, ки бо яҳудиён дар мавриди ид қарор додани рӯзи Ошуро мухолифат варзанд, чуноне ки дар ҳадиси Абумусо (Аллоҳ аз ў хушнуд бод) омадааст, ки мегӯяд: «**Яҳудиён рӯзи Ошуроро ҳамчун ид ҷашн мегирифтанд**». Дар ривояти Муслим омадааст: «**Яҳудиён рӯзи Ошуроро бузург медонистанд ва онро ид қарор медоданд**». Ва дар ривояти дигари Муслим омадааст: «**Мардуми Хайбар (яҳудиён) онро ҷашн мегирифтанд ва занони онҳо дар он рӯз ҷавоҳирот ва либосҳои зебои худро мепӯшиданд**». Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) фармуд: «**Пас шумо дар он рӯз рӯза бигиред**». Ривояти Бухорӣ.

Зоҳиран сабаби дастури паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ба рӯза гирифтани он рӯз ин дӯст доштани мухолифат бо яҳудиён аст, то мусулмонон дар он вақте ки

яҳудиён хўрок мөхӯранд, рӯза бигиранд, зеро мардум дар рӯзи ид рӯза намегиранд.
(Суханони Ҳофиз Ибни Ҳаҷар (раҳмати Аллоҳ бар ўбод) аз китоби Фатҳу-л-борӣ шарҳи сахиҳи Бухорӣ муҳтасаран ба паён расид).

Рӯзai Ошуро як қадами тадриҷӣ бар машрӯъ ва фарз шудани рӯза буд. Рӯза се марҳала дорад. Ҳангоме ки расууллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ўбод) ба Мадина омад, ба мусулмонон дастур дод, ки се рӯз аз ҳар моҳ ва дар рӯзи Ошуро рӯза бигиранд. Сипас Аллоҳ таъоло бо ояти зерин рӯзаро бар мусулмонон фарз гардонид:

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصَّيَامُ﴾ (سورة البقرة: ١٨٣).

«Рӯза бар шумо фарз шудааст». (Сураи Бақара: 183).

(Китоби Аҳқому-л-Қуръон-и Ал-Ҷассос, чилди 1).

Фарзият аз рӯзai Ошуро ба рӯзai Рамазон интиқол дода шуд ва ин яке аз далелҳост дар усули фиқҳ, ки метавонад як чизи сабуктар ба вазнинтар мансух шавад.

Пеш аз мансух шудани фарзияти рӯзai Ошуро, рӯзai он рӯз фарз буд, чунки ба ин амал дастур шуда буд. Сипас ба ин амал боз таъкид карда шуд, пас бо фармони умумӣ ба ин чиз таъкиди бештар карда шуд ва пас аз он, бори дигар бо дастур додан ба модарон, то ин ки ба навзодони худ дар ин рӯз шир надиҳанд, ба ин чиз таъкиди бештар карда шуд. Дар "Саҳиҳ"-и Муслим аз Ибни Масъуд собит шудааст, ки мегӯяд: "Ҳангоме ки рӯзai Рамазон фарз гардид, рӯзai Ошуро бардошта шуд". *Фатҳу-л-борӣ* (4/247). Яъне ҳукми фарз буданаш бардошта шуд, аммо мустаҳаб будани он боқист.

Фазилати рӯзai Ошуро

Аз Ибни Аббос (Аллоҳ аз он ду хушнуд бод) ривоят шудааст, ки гуфт: **«Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ўбод)-ро надидаам, ки ба рӯзai он қадар аҳамият диҳад ва онро аз дигар рӯзҳо бартар бидонад, магар рӯзai рӯзи Ошуро ва ин моҳ, яъне моҳи Рамазон».** Ривояти Бухорӣ (1867).

Маънои "аҳамият медод" яъне ба рӯзаи он рӯз азм менамуд, то савоби онро ба даст биёварад ва ба он тарғибу ташвиқ менамуд.

Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) фармудааст: «**Аз Аллоҳ чунин умед дорам, ки рӯзаи рӯзи Ошуро гуноҳони як соли гузаштаро каффора мекунад**». Ривояти Муслим: 1976.

Ин фазли Аллоҳ таъоло бар мост, ки **бо сабаби рӯзаи як рӯз гуноҳони як соли комилро каффора мекунад**. Аллоҳ таъоло соҳиби фазли бузург аст.

Ошуро кадом рӯз аст?

Нававӣ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Ошуро (عاشوراء) ва Тосуъо (تاسوعاء) исмҳое мебошанд, ки аломати мад доранд, ки ин чиз дар китобҳои луғат машҳур аст. Асҳобамон гуфтаанд: Ошуро рӯзи даҳуми Муҳаррам ва Тосуъо рӯзи нӯҳуми Муҳаррам аст. Ин дидгоҳи мазҳаби мо мебошад ва ҳамчунин аксарияти донишмандон бар ин назаранд. . . Ин маънои зоҳирӣ ҳадисҳо ва мағҳуми лафзи он аст ва ин дар назди олимони луғат маълум аст. (Ал-Маҷмуъ).

Ошуро номи исломӣ аст, ки дар замони ҷоҳилият маъруф набуд. (*Кашшофу-л-қиноъ, ҷилди 2, рӯзаи Муҳаррам*).

Ибни Қудома (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст:

Ошуро рӯзи даҳуми Муҳаррам аст. Ин дидгоҳи Саид ибни Мусайиб ва Ҳасан аст. Ибни Аббос ривоят карда мегӯяд: «**Расулуллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ба рӯзаи рӯзи Ошуро, даҳуми Муҳаррам амр кард**». Тирмизӣ ин ҳадисро ривоят карда гуфтааст: Ҳадиси ҳасану саҳех. Аз Ибни Аббос ривоят шудааст, ки мегӯяд: Нӯҳум, ривоят шудааст, ки паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) дар рӯзи нӯҳум рӯза медошт. Муслим ин ҳадисро бо маънояш ривоят кардааст. Ато аз ў (Ибни Аббос) ривоят кардааст, ки ў мегӯяд: «**Дар рӯзи нӯҳуму даҳум рӯза бигиред ва ба яҳудиён монанд нашавед**». Ҳар гоҳ ин событ бошад, мо метавонем бигӯем, ки

рӯзаи нӯҳуму даҳум бо ҳамин сабаб мустаҳаб аст. Аҳмад дар ин бора тасрех намудааст ва ин дидгоҳи Исҳоқ мебошад.

Мустаҳаб будани рӯзи рӯзи Тосуъо (рӯзи нӯҳуми моҳи Муҳаррам) бо ҳамроҳи Ошуро

Абдуллоҳ ибни Аббос (Аллоҳ аз он ду хушнуд бод) ривоят кардааст, ҳангоме, ки расууллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) дар рӯзи Ошуро рӯза гирифт ва ба рӯза гирифтани он амр намуд, саҳобагон гуфтанд: Эй расууллоҳ, ин рӯзест, ки яҳудиён ва насрониён онро бузург медонанд. Расууллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) фармуд: «**Агар соли оянда биёяд, агар Аллоҳ бихоҳад, дар рӯзи нӯҳум низ рӯза мегирэм**». Ибни Аббос гуфт: Соли оянда наомад, магар ин ки расууллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) вафот кард. Ривояти Муслим: 1916.

Шофей, асҳоби ў, Аҳмад, Исҳоқ ва дигарон гуфтаанд: Рӯза гирифтани рӯзи нӯҳум ва даҳум бо ҳам мустаҳаб аст, зоро паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) дар рӯзи даҳум рӯза гирифт ва ният кард, ки дар рӯзи нӯҳум низ рӯза бигирад.

Аз ин рӯ, рӯзи Ошуро якчанд мартаба дорад, ки пасттарини он танҳо дар рӯзи Ошуро рӯза гирифтани рӯзи нӯҳум бо ҳамроҳии рӯзи Ошуро аст. Чанд қадаре, ки зиёд дар моҳи Муҳаррам рӯза гирифта шавад, ҳамон қадар беҳтару хубтар аст.

Ҳикмат аз мустаҳаб будани рӯзи рӯзи Тосуъо (рӯзи нӯҳуми моҳи Муҳаррам)

Нававӣ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Донишмандон аз асҳобамон ва дигарон оиди ҳикмати мустаҳаб будани рӯзи рӯзи Тосуъо (рӯзи нӯҳуми Муҳаррам) якчанд вачҳро зикр кардаанд. (Аввал). Мақсад аз он муҳолифат бо яҳудиён аст, ки онҳо танҳо дар рӯзи даҳум рӯза мегирифтанд ва ин аз Ибни Аббос ривоят шудааст. (Дуввум). Мақсад аз он пайваст намудани рӯзи Ошуро ба рӯзи дигар мебошад. Чуноне, ки наҳӣ намудааст, ки танҳо дар рӯзи чумъа рӯза гирифта шавад. Инро Хаттобӣ ва дигарон

зикр кардаанд. (Саввум). Эҳтиёт оиди рӯзаи даҳум аз тарси он ки моҳ ноқис бошад ва саҳву хатогӣ рух диҳад, пас дар ин ҳолат рӯзи нӯҳум дар адад ҳамон даҳум мебошад. Поёни сухан.

Пурқувваттарини ин ваҷҳо мухолифат бо аҳли китоб аст. Шайху-л-ислом Ибни Таймийя (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) дар ҳадисҳои зиёде аз монандӣ бо аҳли китоб манъ кардааст, ба монанди сухани ў оиди рӯзаи Ошуро, ки фармудааст: **«Агар то соли оянда зинда бимонам, ҳатман дар рӯзи нӯҳум низ рӯза мегирам».** Ал-Фатово-л-кубро, ҷилди 6, боби бастани ҳарроҳе, ки ба ҳаромҳо мебараад.

Ибни Ҳаҷар (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) дар шарҳи ин ҳадис гуфтааст: (Агар то соли оянда боқӣ бимонам, ҳатман дар рӯзи нӯҳум низ рӯза мегирам).

"Он тасмиме, ки барои рӯзаи рӯзи нӯҳум гирифт, эҳтимол аст маънояш чунин бошад, ки ба ин рӯз кифоягӣ накунад, балки онро ба рӯзи даҳум изофа намояд, ё аз рӯи эҳтиёт ва ё аз рӯи мухолифат бо яҳудиёну насрониён аст, ки ин саҳехтарин дидгоҳ мебошад ва баъзе аз ривоятҳои Муслим инро баён мекунад". Фатҳу-л-борӣ (4/245).

Ҳукми танҳо дар рӯзи Ошуро рӯза гирифтан

Шайху-л-ислом гуфтааст: Рӯзаи рӯзи Ошуро каффораи (гуноҳони) як сола мебошад ва танҳо дар он рӯз рӯза гирифтан макруҳ намебошад. . . "Ал-Фатово-л-кубро", ҷилди: 5.

Дар китоби "Тухфату-л-муҳтоҷ"-и Ибни Ҳаҷари Ҳайтамӣ омадааст: **Оиди рӯзаи рӯзи Ошуро бошад, танҳо дар он рӯз рӯза гирифтан ҳеч боке надорад. Ҷилди 3, боби рӯзаи нофила.**

Дар рӯзи Ошуро рӯза гирифта мешавад, гарчанде ки он рӯз ба шанбе ё ҷумъа рост ояд

Таҳовӣ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст:

«Расулуллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ба рӯзаи рӯзи Ошуро рухсат дод ва моро ба он тарғибу ташвиқ намуд». Ў нагуфт, ки агар он рӯз ба рӯзи шанбе рост ояд, рӯза нагиред. Ин далели он аст, ки ҳамаи рӯзҳо ба он дохил аст.

Дар назди мо, боз Аллоҳ донотар аст, агар он (яъне наҳӣ аз рӯзаи рӯзи шанбе) сабит ҳам бошад, мумкин аст, рӯзаи рӯзи шанбе танҳо ба он хотир манъ шудааст, то он рӯз бузург дониста нашавад (ва эҳтиром карда нашавад) ва аз хӯрдану нӯшидан ва ҳамбистарӣ худдорӣ карда нашавад, чуноне ки яҳудиён мекунанд. Аммо касе, ки рӯзаи рӯзи шанберо на ба хотири бузургдошти он рӯз ва на ба ин хотир ки он рӯзи мубораки яҳудиён аст, анҷом бидиҳад, пас ин амал макрӯҳ нест. . . *Китоби "Мушкилу-л-осор" чилди 2, боби рӯзаи рӯзи шанбе.*

"Оиди танҳо дар рӯзи ҷумъа рӯза гирифтан ва инчунин оиди танҳо дар рӯзи шанбе рӯза гирифтан наҳӣ ворид шудааст, магар дар рӯзаи фариза. Аммо агар ба он рӯза (яъне рӯзаи рӯзи ҷумъа ё шанбе) рӯзаи рӯзи дигареро илова кунад ва ё он рӯз (яъне рӯзи ҷумъа ё шанбе) бо рӯзаи одатии ў, ба монанди як рӯз рӯза гирифтан ва як рӯз ифтор кардан ё бо рӯзаи назрӣ ё бо рӯзаи қазоӣ ё бо рӯзаи рӯзе рост ояд, ки дар шариат муқаррар шудааст, ба монанди рӯзаи рӯзи Арафаю Ошуро, дар ин ҳолат қароҳият бартараф мегардад". *Китоби "Тухфату-л-муҳтоҷ" чилди 3, боби рӯзаи нофила ва китоби "Кашшоғу-л-қиноъ" чилди 2, боби рӯзаи нофила.*

Муаллифи китоби "Ал-Минҳоч" гуфтааст: "Танҳо дар рӯзи ҷумъа рӯза доштан макрӯҳ аст" . . Аммо агар ба он рӯза (яъне рӯзаи рӯзи ҷумъа) рӯзаи рӯзи дигаре илова карда шавад, он тавре ки дар хабари саҳҳ омадааст, қароҳият бартараф мегардад ва агар он рӯз (яъне рӯзи ҷумъа) бо рӯзаи одатии ў ё бо рӯзаи назрӣ ё бо рӯзаи қазоӣ рост ояд, он тавре ки дар хабари саҳҳ омадааст, қароҳият бартараф мегардад.

Шарҳдиҳанда дар китоби "Тухфату-л-муҳтоҷ" гуфтааст: "Агар он рӯз бо рӯзаи одатии ў рост ояд", яъне, масалан ў рӯзе рӯза мегирифт ва рӯзе ифтор мекард ва он рӯзи рӯзааш бо рӯзи ҷумъа рост ояд. "Ё бо рӯзаи назрӣ ва ғайра" ва инчунин бо рӯзаи рӯзе рост ояд, ки дар шариат муқаррар шудааст, ба монанди рӯзи Ошуро ё Арафа. *Китоби "Тухфату-л-муҳтоҷ", чилди 3, боби рӯзаи нофила.*

Ал-Баҳутӣ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст:

Қасдан танҳо дар рӯзи шанбе рӯза гирифтан макруҳ аст, зеро ҳадисе аз Абдуллоҳ ибни Бишр аз хоҳараш ривоят шудааст (ки расулуллоҳ фармудааст): **«Дар рӯзи шанбе рӯза нағиред, магар дар мавориде, ки бар шумо фарз шуда бошад».** Ин ҳадисро Аҳмад бо санади хуб ва Ҳоким ривоят кардаанд. Ҳоким гуфтааст: Ин ҳадис мувофиқи шарти Бухорӣ мебошад.

Азбаски он рӯзест, ки яҳудиён онро бузург медонанд, бинобар ин, танҳо дар он рӯз рӯза гирифтанин монандӣ бо онҳост . . ба истиснои он ки рӯзи ҷумъа ё шанбе ба рӯзай одатӣ рост ояд, масалан он рӯз (яъне рӯзи ҷумъа ё шанбе) бо рӯзи Арафа ё рӯзи Ошуро рост ояд ва ў одат дошт, ки дар ин рӯзҳо рӯза бигирад, дар ин ҳолат макруҳ нест, зеро одат дар ин амр таъсир дорад. *Китоби "Кашшофу-л-қиноъ", ҷилди 2, боби рӯзай нофила.*

Агар нисбати аввалин рӯзи моҳ шакку шубҳа вучуд дошта бошад, чӣ бояд кард?

Аҳмад гуфтааст: Агар нисбати аввалин рӯзи моҳ шакку шубҳа дошта бошад, се рӯз рӯза мегирад. Ин амалро анҷом медиҳад, то боварии комил намояд, ки дар рӯзҳои нӯҳум ва даҳуми Муҳаррам рӯза гирифтааст. *Китоби "Ал-Муғнӣ"-и Ибни Қудома, ҷилди 3, рӯза, рӯзай Ошуро.*

Касе ки аввалин рӯзи моҳи Муҳаррамро надонад ва бихоҳад, ки барои ба даст овардани рӯзай даҳум аз эҳтиёт кор бигирад, моҳи Зулҳиччаро – тибқи қоиди маъмулӣ – сӣ рӯзи пурра меҳисобад ва пас аз он дар рӯзи нӯҳуму даҳум рӯза мегирад. Касе бихоҳад, ки барои ба даст овардани рӯзай нӯҳум низ аз эҳтиёт кор бигирад, дар рӯзи ҳаштум, нӯҳум ва даҳум рӯза мегирад. [Пас агар моҳи Зулҳиччча ноқис (бисту нӯҳ рӯз) бошад, ў бешакку шубҳа рӯзай Тосуъо (рӯзи нӯҳуми Муҳаррам) ва Ошуро (рӯзи даҳуми Муҳаррам)-ро дарёфт намудааст].

Ва азбаски рӯзаи Ошӯро мустаҳаб аст, на воҷиб, ба мардум дастур дода нашудааст, ки ҳилоли моҳи Муҳаррамро ҷустуҷӯ биқунанд, ҳамон тавре ки ба ҷустуҷӯи ҳилоли моҳи Рамазону Шаввол амр шудаанд.

Рӯзаи Ошуро қадом гуноҳонро каффорат менамояд?

Имом Нававӣ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Ҳамаи гуноҳони сағираро каффора менамояд. Маънояш ин аст, ки ҳамаи гуноҳонро, ба ҷуз гуноҳони кабира мағфират менамояд.

Ӯ (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) боз гуфтааст: Рӯзаи рӯзи Арафа сабаби каффораи (гуноҳони) ду сола аст ва рӯзаи рӯзи Ошуро сабаби каффораи (гуноҳони) як сола аст. Ва агар омин гуфтанаш бо омин гуфтани фариштагон мувофақат кунад, гуноҳони гузаштааш бахшида мешавад. . . Ҳама ҳолатҳои зикршуда барои мағфирати гуноҳон мувофиқанд, пас агар гуноҳони сағира вучуд дошта бошанд, онҳоро каффора (мағфират) мекунад ва агар гуноҳони кабира ва сағира вучуд надошта бошанд, барояш ҳасанот (некихо) навишта мешавад ва дараҷааш баланд мешавад. . . Агар гуноҳони кабира ё кабираҳо вучуд дошта бошанду, гуноҳони сағира набошанд, умединорем, ки гуноҳони кабирааш сабуктар мегарданд. "Ал-Маҷмуъ шарҳу-л-муҳаззаб", чилди 6, рӯзаи рӯзи Арафа.

Шайху-л-ислом Ибни Таймийя (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Каффораи гуноҳон ба сабаби таҳорат, намоз, рӯзаи Рамазон ва Арафа ва Ошуро танҳо барои гуноҳони сағира аст. (Ал-Фатово-л-кубро, чилди 5).

Ба савоби рӯза мағруру фирефта нашудан

Баъзе аз мағрурон ба ҷизҳое мисли рӯзаи рӯзи Ошуро ё рӯзи Арафа эътиимод намуда фирефта мешаванд ва ҳатто баъзе аз онон мегӯянд: Рӯзаи рӯзи Ошуро гуноҳони ҳамаи солро каффорат мекунад ва рӯзаи Арафа сабаби зиёдшавии аҷр мегардад.

Ибни Қаййим (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) гуфтааст: Ин шахси фирефташуда надонистааст, ки рӯзаи Рамазон ва намозҳои панҷгона аз рӯзаи рӯзи Арафа ва рӯзаи

рӯзи Ошуро бузургтару воломақомтар мебошанд. Инҳо (рӯзай Рамазон ва намозҳои панҷгона) гуноҳони байни худро каффорат мекунанд, агар аз гуноҳони кабира иҷтииноб варзида шавад. Пас Рамазон то Рамазон, ва ҷумъа то ҷумъа гуноҳони сағираро каффорат карда наметавонанд, магар дар ҳолате, ки гуноҳони кабира тарк карда шаванд ва ин ду чиз якҷоя гуноҳони сағираро каффорат карда метавонанд. Баъзе аз фирефташудагон гумон мекунад, ки тоату ибодатҳояш аз гуноҳонаш бештар аст, зоро худро дар баробари гуноҳон ҳисоб намекунад ва гуноҳонашро ҷустуҷӯ намекунад, ҳар гоҳ кори хуберо анҷом бидиҳад, онро ҳифз намуда ба он такя мекунад. Ин монанди қасест, ки бо забонаш истиғфор меҳонад ва ё дар як рӯз сад бор "Субҳаналлоҳ" мегӯяд, сипас мусулмононро ғайбат мекунад, шарафу обруи онҳоро мерезонад ва дар тамоми рӯз суханонеро мегӯяд, ки ки Аллоҳ аз он суханон розӣ нест. Ин шахс ҳамеша дар фазилатҳои тасбехҳову таҳлилҳои худ фикру тааммул мекунад, аммо ба оятҳову ҳадисҳое, ки дар мавриди азобу ҷазои ғайбаткунандагон, дурӯғгӯён ва суханчинон ва дигар оғатҳои забон ворид шудаанд, таваҷҷӯҳ намекунад. Ва ин маҳз мағруриву фирефтагӣ аст. *Ал-Мавсуъату-л-Фикҳия, ҷилди 31, Мағрурӣ.*

Рӯзай рӯзи Ошуро барои қасе, ки қазоэ аз Рамазон дорад

Фақеҳон дар ҳукми рӯзай ноғила пеш аз адо намудани қазои Рамазон ихтилоф кардаанд. Ҳанафиён бар ин назаранд, ки рӯзай ноғила пеш аз адо намудани қазои Рамазон ҷоиз аст ва ин амал макруҳ намебошад, чунки адо намудани қазо фавран воҷиб нест. Моликиёну шофеиён бар ин назаранд, ки рӯзай ноғила пеш аз адо намудани қазои Рамазон ҷоиз аст, вале ин амал макруҳ мебошад, зоро дар ин ҳолат амали воҷиб ба таъхир андохта мешавад. Дуссуқӣ гуфтааст: "Рӯзай ноғила барои қасе, ки бар зиммаи ӯ рӯзай фариза, ба монанди рӯзай назрӣ, қазоӣ ва каффорат вучуд дорад, макруҳ мебошад, хоҳ он рӯзай ноғилае, ки онро пеш аз рӯзай фариза анҷом медиҳад, суннати ғайримуаккада бошад ва ё муаккада бошад, ба монанди рӯзай Ошуро ва нӯҳуми Зулҳичча, мувоғики саҳехтарин дидгоҳ".

Ҳанбалиён бар ин назаранд, ки рӯзай нофиле пеш аз адo намудани қазои Рамазон ҳаром аст ва дар ин ҳангом рӯзай нофиле дуруст намебошад, ҳатто агар барои қазои рӯза вақти зиёде вучуд дошта бошад. Бояд шахс аз рӯзай фариза шурӯъ кунад, то ин ки онро ба охир расонад. *Ал-Мавсуъату-л-фиқҳия, чилди 28, рӯзай нофиле.*

Бояд мусулмон пас аз Рамазон ба анҷом додани рӯзахои қазоии худ шитоб намояд, то рӯзай рӯзи Арафа ва Ошуроро бидуни ягон мушкилӣ анҷом дода тавонад.

Вале агар рӯзай рӯзи Арафа ва Ошуроро ба нияти қазо анҷом бидиҳад ва барои он аз шаб ният бикунад, ин барои қазои фариза коғист, зеро фазли Аллоҳ бузург аст.

Бидъатҳои Ошуро

Шайху-л-ислом Ибни Таймийя (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) оиди он коре, ки мардум дар рӯзи Ошуро анҷом медиҳанд, ба монанди сурма кашидан, ғусл кардан, ҳино молидан, мусофаҳа (бо даст салом кардан), хӯрок пухтан, шодиу хурсандӣ намудан ва ҳоказо пурсида шуд. . . Оё дар ин бора аз паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ҳадиси саҳеҳе ворид шудааст ё на? Ва агар дар ин бора ҳадиси саҳеҳе ворид нашуда бошад, оё анҷом додани ин корҳо бидъат аст ё на? Аз сӯи дигар, он корҳое, ки тоифаи дигар анҷом медиҳанд, ба монанди азодорӣ, ғамгинӣ, ташнагӣ ва дигар амалҳо аз қабили нудба (хубиҳо ва сифотҳои некӯи мурдаро зикр карда, бо овоз гирия кардан), гирияву нола ва даронидан либос, оё ин амалҳо асосе доранд ё на?

Чавоб:

Ҳамду сано барои Аллоҳ, Парвардигори ҷаҳониён.

Дар ин бора ҳадиси саҳеҳе аз паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ва аз саҳобагони ў ворид нашудааст ва ягон имоме аз имомони мусулмонон, на имомони ҷаҳоргона ва на дигар имомон чунин кореро мустаҳаб надонистаанд. Соҳибони китобҳои мӯътамад дар ин бора аз паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) ё аз саҳобаю тобеин ягон ривояти саҳеҳ ё заиферо на дар китобҳои саҳеҳ ва на дар китобҳои сунан ва на дар китобҳои муснад нақл накардаанд ва ягон ҳадисе аз ин

ҳадисҳо дар даврони беҳтарин асрҳои уммати Исломӣ (се асри аввали Ислом) шинохта нашуда буд. Аммо баъзе аз мутааххирон дар ин бора ҳадисҳоеро ривоят кардаанд, ба монанди: "**Касе дар рӯзи Ошуро сурма кашад, дар он сол ҷашмдард намешавад ва қасе ки дар рӯзи Ошуро ғусл кунад, дар он сол бемор намешавад**". Ба монанд ин . . . Инчунин дар ин бора ҳадиси дурғиини бофташуда бар паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод)-ро ривоят кардаанд: "**Касе, ки дар рӯзи Ошуро бар аҳлу ҳонаводааш фароҳӣ намояд, Аллоҳ барои ў дар дигар рӯзҳои сол фароҳӣ ва қушоиш ато мекунад**". Ривоят намудани ин гуна ҳадисҳо аз номи паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ў бод) дурӯғ (нисбати паёмбар) мебошад.

Сипас Шайху-л-ислом (раҳмати Аллоҳ бар ў бод) оиди фитнаю мусибатҳое, ки дар рӯзҳои аввали ин уммат рух дода буданд ва дар мавриди кушта шудани Ҳусайн (Аллоҳ аз ў хушнуд бод) ва пас аз ин ҳодиса фирқаҳо чӣ кор карданд, суханронӣ карда, гуфт:

Пас гурӯҳи нодони ситамгар ва ё мулҳиди мунофиқ ва ё гумроҳи мунҳариф муволоту дӯстии ў ва муволоту дӯстии аҳли байти ўро зоҳир намуданду рӯзи Ошуроро рӯзи мотаму ғам ва рӯзи гиряву нола эълон карданд ва дар он рӯз шиори ҷоҳилиятро аз қабили панҷа бар рӯи худ задан, пора кардани либос ва азодории аҳли ҷоҳилияят зоҳир намуданд. . .

Аз ҷумлаи мавориде, ки шайтон барои гумроҳону мунҳарифон зинат дод, ин рӯзи Ошуроро мотам қарор додан аст ва дигар корҳое, ки анҷом медиҳанд, ба монанди нудба (хубиҳо ва сифотҳои некӯи мурдаро зикр карда, бо овоз гиря кардан), гиряву нола, ҳондани қасидаҳои ғамангез ва нақл намудани достонҳое, ки дурӯғи бисёр доранд, аммо мавзеъҳои друсти он ҷуз аз афзудани ғам, таассуб, барангехтани душманию ҷанг, эҷоди фитна миёни мусулмонон дигар фоидае надорад ва ба дашном додани собиқини аввалин бурда мерасонад. . .

Зарару зиёни онон бар мусулмонон хеле зиёд аст, ки онро инсони суханвар шуморида наметавонад. Аммо алайҳи инон, носибиён мухолифат карданд, ки онон

бар Ҳусайн ва аҳли байти ўзиддият доранд ва ё ҷоҳилоне мухолифат карданد, ки онон бар зидди фосид бо фосид, бар зидди дурӯғ бо дурӯғ, бар зидди бадӣ бо бадӣ ва бар зидди бидъат бо бидъат мубориза бурданд ва дар натиҷа ҳадисҳову осореро оиди шиорҳои шодиу хурсандӣ дар рӯзи Ошуро бофтанд, ба монанди сурма кашидан, ҳино молидан, фароҳӣ намудан дар ҳарочоти аҳлу аёли худ, пухтани ҳӯрокҳои ғайриоддӣ ва ба монанди ин амалҳо, дигар корҳое, ки дар идҳою мавсими анҷом дода мешаванд. Дар натиҷа инҳо рӯзи Ошуроро барои худ ҳамчун мавсими иду хурсандӣ қарор доданд. Аммо он тоифа бошанд, ин рӯзро рӯзи мотам қарор дода, дар ин рӯз маросими ғаму андӯҳ баргузор мекунанд, ки ҳар ду тоифа хатокор ва ҳориҷ аз суннат мебошанд, ҳар чанд он гурӯҳ бадҳоҳтару нодонтар ва ситамгортаранд. . .

Расулуллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ўзиддият) ва халафои рошидин барои рӯзи Ошуро ҷунин корҳоеро суннат накардаанд ва инҷунин шиорҳои ғаму андӯҳ ва шиорҳои шодиу хурсандиро низ суннат накардаанд. . .

Аммо дигар корҳо ба монанди омода кардани ҳӯрокҳои ғайриоддӣ аз донаҳо ва ё аз ғайри донаҳо, либоси нав пӯшидан, ҳарочоти бештар барои хонавода, ҳаридани эҳтиёҷоти яқсолина дар ин рӯз, анҷом додани ибодати маҳсусе ба монанди намози хосси ин рӯз, забҳу қурбонӣ ба қасди ин рӯз, захира намудани гӯштҳои қурбонӣ, то онро бо донаҳо бипазад, сурма кашидан, ҳино молидан, ғусл кардан, мусофаҳа (бо даст салом кардан), ба дидорбинӣ рафтани зиёрати масҷидҳо мазорҳо ва ё монанди инҳо ҳама аз бидъатҳои инкоршуда мебошанд, ки расулуллоҳ (дуруду паёми Аллоҳ бар ўзиддият) ва халафои рошидин ин гуна амалҳоро суннат қарор надодаанд ва ягон имоме аз имомони мусулмонон, на Молик, на Саврӣ, на Лайс ибни Саъд, на Абуҳанифа, на Авзой, на Шофей, на Аҳмад ибни Ҳанбал, на Исҳоқ ибни Роҳвайҳ ва на амсоли онон дигар имомону донишмандони мусулмонон ин гуна амалҳоро мустаҳаб надонистаанд. . . ("Ал-Фатово-л-кубро"-и Ибни Таймия).

Ибни Ҳоч (раҳмати Аллоҳ бар ўзиддият) зикр кард, ки яке аз бидъатҳои Ошуро қасдан дар ин рӯз закот додан, ба таъхир андохтани закот ва ё пеш аз омадани вақташ

пардохт намудан, то ба рӯзи Ошуро рост ояд ва ё забҳ намудани мурғ маҳсус дар ин рӯз ва ё истеъмол намудани хино барои занон. (Ал-Мадхал, чилди 1, рӯзи Ошуро).

Аз Аллоҳ таъоло хоҳиш мекунем, ки моро аз пайравони суннати паёмбари гиромии худ қарор бидиҳад ва моро дар Ислом зинда нигаҳ дорад ва моро дар Имон бимиронад ва моро ба он чи ки дӯст медорад ва аз он хушнуд аст, муваффақ намояд ва мо аз ӯ хоҳиш мекунем, ки моро дар зикру шукр ва парастиши худ кӯмак бикунад ва аз мо қабул намояд ва моро аз зумраи тақвокорон гардонад. Дуруди Аллоҳ ба паёмбарамон Муҳаммад ва ба олу саҳобагони ӯ бод